

Lausunto 6.9.2021 Uusi luonnonsuojelulaki

Meidän metsämme -kansalaisliike ottaa aktiivisesti kantaa luonnon biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseen, metsäluonnon tilan parantamiseen, luonnonsuojeluun sekä ilmastonmuutoksen hillintään.

Uusi luonnonsuojelulakiehdotus tuo paljon uutta ja tärkeää tieteelliseen tutkimustietoon perustuvaa ymmärrystä lainsäädäntöön.

Luonnonsuojelulaki edistää laille asetettavia tavoitteita parhaiten, kun luontoympäristöön vaikuttava muu lainsäädäntö tukee näitä tavoitteita kuten esimerkiksi ilmastolaki. Myös metsälaki tulee uudistaa ilmastolain ja luonnonsuojelulain tavoitteita vastaavaksi. Luonnonsuojelulaki olisi nyt esimerkiksi kesähakkuita koskevan EU-tuomioistuimen tuomion 4.3.2021 yhdistetyssä asiassa C-473/19 ja C-474/19 mukainen, mutta tuomion toimeenpano vaatii toimia myös metsälain puolella (rajoitusajat ja alueet).

Lain tavoitteiden on ohjattava lupaehtoja ja muita ohjauskeinoja. Lakiesityksessä tulee näkyä selvästi, että luonto- ja ilmastokriisit on mahdollista ratkaista vain yhdessä. Jos luontokadon pysäyttämässä epäonnistutaan, ilmastokriisiä ei voi saada kuriin ja päinvastoin.

Luku 1

1§ tavoite:

Erittäin tärkeää on, että laki sisältää 3) ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja ilmastonmuutoksen hillinnän edistäminen;

Ilmastonmuutos on yksi keskeinen uhka luonnon monimuotoisuudelle ja riittävät ja oikein suunnitellut luonnonsuojelualueet voivat auttaa hillitsemään ilmastonmuutoksen vaikutuksia ja lajistoa sopeutumaan muutokseen.

Pidämme erittäin hyvänä lainsäädännöllisenä tavoitteena kansalaisten luontotietoisuuden ja ymmärryksen lisäämistä. Kohta 5) kansalaisten luonnontuntemuksen ja ympäristötietoisuuden lisääminen .

Määritelmät 3§

Kohtaan 6) Luontovahingolla luontotyyppien ja eliölajien suotuisan suojelutason saavuttamisen tai säilyttämisen kannalta merkittävää, mitattavissa olevaa suoraa tai välillistä haitallista vaikutusta: tulisi luontotyyppit alakohdaksi 5) “ 7 luvussa tarkoitetuille uhanalaisille, suojelluille ja tiukasti suojelluille luontotyypeille”.

Varovaisuusperiaatteen (7 §) lisääminen lakiin on erittäin hyvä ja kannatettava . Tieteellisen tutkimustiedon puuttumista tai epävarmuuksia ei saa pitää perusteena "toimia kuten ennen" aiheuttaen näin luontokatoa. Samoin selvilläolo 8 §. Selvilläolovelvollisuuden lisäämistä lain yleisiin säännöksiin ja muutenkin lakiin on tärkeää. Jokaisen on oltava selvillä ja tietoinen toimintansa ympäristövaikutuksista. Tieto lisääntyy nopeasti ja se on yhä enemmän digitaalisessa

muodossa. Luontotieto tulee saattaa yhä laajemmin ihmisten, eri tahojen ja koko yhteiskunnan käyttöön.

Ympäristötietoisuus 9 § erityisen tärkeää että myös kunnat ovat velvoitettuja lain nojalla 9 § ja 12 § edistämään toiminnassaan ympäristökasvatusta sekä kansalaisten, yksityisten ja julkisten toimijoiden ympäristötietoisuutta luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Tämä on omiaan parantamaan luontosuhdetta ja ymmärrystä esimerkiksi luonnon mekanismeista.

2 luku

Tärkeä lakiin perustuva velvoite kunnilla 12 § Kunta edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua ja sen kestäväää käyttöä sekä maisemansuojelua alueellaan.

13 § Suomen Luontopaneeli. Tämäkin on hyvä uudistus lakiin ja tässä kohdin erittäin tärkeää on että luontopaneelin toiminta on puolueetonta ja riippumatonta tutkimukseen perustuvaa asiantuntijatyötä.

19 § Luonnonsuojelun seuranta on hyvä olla lakipykälänä. Erityisen tärkeää on että jos seurannan tulokset kertovat ettei suojelutaso ole suotuisa, viranomaistahojen on ryhdyttävä toimenpiteisiin tämän lain soveltamisalaan kuuluvien lajien suotuisan suojelutason saavuttamiseksi.

3 luku

Luonnonsuojelusuunnittelu, Kansallinen luonnon monimuotoisuusstrategia ja toimintaohjelma 14 ja 15 §

Tämä luku on oikean suuntainen mutta jäänyt liian väljäksi. Eri toimijoille asetettu velvoittavuus puuttuu. Tavoitteisiin ei olla päästy pelkän vapaaehtoisuuden turvin. Tarvitaan ohjaukskeinoksi ilmastolain mukainen suunnittelulaki, jolla voidaan vaikuttavammin turvata luonnon monimuotoisuutta; muun muassa vuosilukutavoitteita luontokadon pysäyttämiseksi ja kääntämiseksi. Kunnat tulee velvoittaa mukaan luonnon monimuotoisuusstrategian toteuttamiseen.

6 luku

Muutamia oleellisia lisäyksiä tarvitaan:

44 § *Luonnonsuojelualueet ja niiden perustamisedellytykset*

Luonnonsuojelualan perustamisen yleisenä edellytyksenä on, että:

6) alueella on erityistä merkitystä luontotyyppien ja eliölaajien mahdollisuuksille sopeutua ilmastonmuutoksen vaikutuksiin.

Tähän (6) tulisi lisätä ilmastonmuutoksen hillintä, koska kattavampi kytkeytynyt suojelualueverkosto myös edistää ilmastonmuutoksen hillintää sekä lajiston sopeutumista ilmastonmuutokseen.

7) alue on muutoin niin edustava, tyyppillinen tai arvokas, että sen suojelu voidaan katsoa luonnon monimuotoisuuden tai kauneuden säilyttämisen kannalta tarpeelliseksi.

Tähän (7) tulisi lisätä: ennallistamiskelpoinen tai sijainniltaan ekologisessa verkostossa niin tärkeä, että..

koska liian monet luontoarvokohteet ovat jo heikentyneet ja niiden merkitystä lisää sijainti valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävässä ekologisessa verkostossa.

7 luku

Luontotyyppien suojelu

66 § Uhanalaisen luontotyypin huomioon ottaminen lupaa tai suunnitelmaa hyväksyessä

Soveltamisalaan tulee lisätä myös ympäristönsuojelulain mukaiset ilmoitukset ja metsänkäyttöilmoitukset sekä MRL:n katu- ja puistosuunnitelmät, rakennus-, toimenpide- ja maisematyöluvat.

67 § Suojellun luontotyypin rajauspäätös.

Uhanalaiset suoluontotyypit puuttuvat kokonaan? Suojeltujen luontotyyppien luetteloa pitää täydentää myös metsälain puolella ainakin varpukorvilla ja korpirámeillä.

8 luku

74§ Pesäpuiden suojelu

Pesäpuu tulisi olla suojeltu myös ensimmäisenä vuonna kun pesä rakennetaan.

76 § Uhanalaisten lajien huomioon ottaminen lupaa tai suunnitelmaa hyväksyessä

Hyvä lisäys lakiin on uhanalaiset lajit viranomaisten lupakäsittelyssä ja suunnitelmissa.

Soveltamisalaan tulee lisätä myös ympäristönsuojelulain mukaiset ilmoitukset ja metsänkäyttöilmoitukset sekä MRL:n katu- ja puistosuunnitelmät, rakennus-, toimenpide- ja maisematyöluvat.

LSL olisi esitetyllä tavalla nyt kesähakkuita koskevan EU-tuomioistuimen tuomion 4.3.2021 yhdistetyssä asiassa C-473/19 ja C-474/19 mukainen, mutta tuomion toimeenpano vaatii toimia myös metsälain puolella (rajoitusajat ja alueet).

11 luku

Ekologisen kompensaation toteuttaminen

Luontoheikennysten kompensoiminen on yleisesti ottaen kannatettavaa, mutta lakiuudistuksessa pitää turvata ettei tämä johda lupien myöntämiskriteerien löystymiseen, vaan kompensaatioita käytetään niiden tarkoituksen mukaisesti vasta lieventämishierarkian (välttäminen, vähentäminen, korjaaminen, kompensointi) viimeisellä portaalla.

Luontohyötyjen tuottamista etukäteen (ennen heikennystä) tulisi terävöittää lain muotoilussa niin, että tämä olisi vallitseva toimintapa (nyt sanotaan ”mielellään” ennen heikennystä, kuitenkin viimeistään 3 vuoden päästä). Kompensaatiotoimenpiteet tulisi myös aina aloittaa ennen heikennysten alkamista.

Kuntien ja valtion maihin liittyy epämääräisyyttä 11 luvun a § perusteluissa. Näitä olisi tarkennettava. Tärkeää on lisäisyysperiaate. Esimerkiksi kaavojen suojeleminen ja luonnonalueita sekä Metsäpalvelun luontopalveluun ei tule käyttää kompensointiin.

99 § Hyvittämisen kriteerit. Hyvittämisen kriteereissä olisi vaatimuksena oltava, että uhanalaiseen luontotyyppiin tai lajin elinympäristöön kohdistuva heikennys on hyvitetty saman lajin elinympäristöön tai samaan luontotyyppiin kohdistuvien toimenpiteiden siten, että heikennyksestä huolimatta suojelutaso paranee. Tavoitteena tulisi siis olla nettopositiivisuus hyvityksen jälkeen.

12 luku

Alueiden hankinta luonnonsuojelutarkoitukseen ja korvaukset

LSL:ssä on nyt täyden korvauksen periaate, mutta jotkut voivat yrittää vaatia maanomistajille sitä korkeampia korvauksia?

Maanomistajalle luonnonsuojelutoimenpiteistä maksettava täyden korvauksen periaate perustuslain ympäristöperusoikeuden vastainen. Jokaisen vastuu luonnosta ja monimuotoisuudesta on turvattu perustuslaissa ja vastuu on voimistunut perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä ja oikeuskäytännössä yleisesti. Luonnon monimuotoisuuden haasteet ovat olleet maanomistajien tiedossa jo vuosikymmenien, joten maanomistajilla ei ole myös luottamuksensuojaan rinnastettavaa oikeutta vaatia täyttä korvausta luonnonsuojelutoimenpiteistä.

Perusoikeudet toteutuisivat paremmin, jos maanomistajalle ei korvattaisi täydenkorvauksen periaatteen mukaan vahinkoja tai realistisemmin luonnonsuojeluun käytettäviä määrärahoja tulisi lisätä merkittävästi niin, että ns. luonnon monimuotoisuusveron kautta jokaisen vastuu luonnosta toteutuisi välillisesti ja oikeudenmukaisesti.

13 luku

Luonnonsuojelun tiedonhallinta ja päätöksistä tiedottaminen

119§ Tietojen luovuttaminen. Avoimuus ja läpinäkyvyys on tärkeää kun luonnonsuojelusta tehdään entistä hyväksyttävämpää.